

STATENS STANDARDAVTALER FOR IT-ANSKAFFELSER

Programutviklingsavtalen

Statens standardavtale om utvikling av programvare

Utgitt av Statskonsult 1999

Elektronisk versjon revidert september 2003

På nettsidene til Statens standardavtaler for IT-anskaffelser <http://www.statskonsult.no/it/ssa> er det en oversikt over de endringer som er gjort i revidert utgave.

Forord

Offentlig forvaltning anskaffer hvert år informasjonsteknologi for betydelige beløp og har behov for kostnadseffektivitet og trygghet både i og etter anskaffelsesprosessen. For å bidra til å dekke et slikt behov, har Statskonsult som ett av flere virkemidler laget en serie standardavtaler for ulike typer anskaffelser. Disse gis ut i serien *Statens standardavtaler*. Først ut i denne serien var kjøpsavtalen, som ble utgitt i 1975. Senere kom vedlikeholdsavtalen og avtaler for anskaffelse av ulike typer konsulenttjenester. Avtalene er gjenstand for regelmessige revisjoner.

Statskonsult har veiledende og rådgivende myndighet. Standardavtalene er derfor ikke obligatoriske for statlige virksomheter. Vi vil imidlertid vise til «Regler for bruk av forskjellige kontraktstyper mv. ved statlige kjøp» fra Næringsdepartementet der det i kommentarene sies at: «Ved EDB-anskaffelser forutsettes avtaleformularer/ dokumenter utarbeidet av Statskonsult, Direktoratet for forvaltningsutvikling benyttet».

Statskonsult har som målsetning å tilby avtaler som gir forvaltningen et godt rammeverk for anskaffelse av IT. For å nå denne målsetningen er det nødvendig stadig å vedlikeholde og videreutvikle avtaleporteføljen i forhold til teknologiske, bruksmessige, rettslige og markedsorienterte kriterier. I tillegg til løpende å revidere de eksisterende avtalene forsøker Statskonsult også å fange opp hvilke behov for nye standardavtaler som eksisterer.

Gjennom prosjektet *FASIT – Fallgruber og suksesskriterier i store statlige IT-prosjekter* ble kontraktsgrunnlaget identifisert som en betydelig risikofaktor ved store IT-utviklingsprosjekter. Et gjennomarbeidet avtalegrunnlag ble fremholdt som en nødvendig forutsetning for å komme i havn med et stort utviklingsprosjekt. Samtidig viste det seg at statens standardavtale for anskaffelse av informasjonsteknologi (Kjøpsavtalen), i flere prosjekter var lagt til grunn uten at standardteksten var tilpasset de konkrete prosjektene i tilstrekkelig grad. FASIT-prosjektet viste med stor tydelighet at det var behov for en standardavtale for utvikling av programvare. Statskonsult satte derfor i 1997 i gang arbeidet med å utvikle et slikt standardavtaleformular. Avtalen er slik den i dag foreligger et resultat av en prosess der mange har gitt verdifulle bidrag. Statskonsult vil i denne sammenheng få rette en stor takk til alle som har bidratt gjennom tilbakemeldinger i høringsrunden, eller ved tilbakemeldinger om erfaringer ved praktisk bruk av tidlige utkast av avtalen.

Avtalen er utformet av advokat Ulf Alex. Samer fra Advokatfirmaet Smith Grette Wille DA, sammen med spesialrådgiver Erik Bollestad og rådgiver Michal Wiik Johansen, begge Statskonsult. Spesialrådgiver Amund Eriksen fra Statskonsult har med sin lange erfaring med Statens standardavtaler også vært en viktig bidragsyter. Statskonsult vil gjerne ha tilbakemelding på de reviderte kontraktene og veiledningene, for stadig å kunne videreutvikle dem i tråd med forvaltningens behov.

Oslo, oktober 1998

Jon Blaalid
direktør

Innhold

1. Alminnelige bestemmelser	7
1.1 Avtalens formål og omfang	7
1.2 Bilag til Avtalen	7
1.3 Definisjoner	8
1.4 Rangordning	8
1.5 Partenes representanter	9
1.6 Krav til leverandørens ressurser og kompetanse	9
1.7 Bruk av underleverandør	9
2. Omfanget av leveransen	10
2.1 Programvaren	10
2.2 Kundens kravspesifikasjon	10
2.3 Leverandørens løsningsspesifikasjon	10
2.4 Dokumentasjon	10
2.5 Konvertering av Kundens data	10
2.6 Opplæring	10
2.7 Andre ytelser	10
2.8 Utviklingsverktøy – utviklingsmetode	11
2.9 Integrasjon med annen programvare	11
3. Prosjektgjennomføring og samarbeid	12
3.1 Fremdriftsplan – prosjektplaner	12
3.2 Prosjektorganisering	12
3.3 Ajourhold av prosjektdokumentasjon	12
3.4 Myndighetskrav	12
3.5 Møter	13
3.6 Samarbeid med utenforstående	13
3.7 Kvalitetssikring – revisjon	13
4. Kundens plikter	14
4.1 Kundens medvirkning	14
4.2 Krav til teknisk plattform	14
4.3 Installasjonsforberedelse	14
4.4 Kundens øvrige plikter i forbindelse med gjennomføringen	14
4.5 Sikkerhetsklarering	14
5. Detaljspesifisering (spesifiseringsfasen)	15
5.1 Utarbeidelse av detaljspesifikasjon	15
5.2 Levering og godkjenning av detaljspesifikasjon	15
6. Utvikling og installasjon (utviklingsfasen)	16
6.1 Utvikling av programvaren	16
6.2 Utarbeidelse av dokumentasjon	16
6.3 Gjennomføring av opplæring	16
6.4 Levering av andre ytelser	16
6.5 Installasjon	16
7. Akseptansetest, idriftsettelse og levering (leveringsfasen)	17
7.1 Akseptansetest	17
7.2 Konvertering	18
7.2.1 Omfang	18
7.2.2 Gjennomføring av konvertering	18
7.2.3 Godkjenning av konvertering	18
7.3 Idriftsettelse	18
7.4 Kundens medvirkning	18

7.5	Godkjenningsperiode – leveringsdag	18
7.5.1	<i>Kundens undersøkelsesplikt</i>	18
7.5.2	<i>Håndtering av feil og mangler</i>	19
7.5.3	<i>Endelig godkjenning – leveringsdag</i>	19
8.	Pris og betaling	21
8.1	Enkeltpriser og samlet betaling	21
8.2	Betalingsmåten	21
8.3	Prisendringer	21
8.4	Sikkerhet/Bankgaranti	21
8.4.1	<i>Forskuddsbetaling</i>	21
8.4.2	<i>Garanti for oppfyllelse av forpliktelser</i>	21
8.4.3	<i>Omkostninger</i>	21
9.	Endringshåndtering	22
9.1	Rett til endringer	22
9.2	Endringsoverslag	22
9.3	Endringsordre	22
9.4	Konsekvenser av endringsordre	23
9.5	Tvist om konsekvensene av en endring	23
9.6	Uenighet om det foreligger en endring	24
9.7	Omtvistet endringsordre	24
9.8	Tvisteløsning – omtvistet endringsordre	24
10.	Avbestilling – midlertidig stansing	26
10.1	Avbestilling i forbindelse med spesifiseringsfasen	26
10.2	Avbestilling etter spesifiseringsfasen	26
10.3	Stansing av prosjektet	26
10.4	Utlevering av spesifikasjoner mv	27
11.	Garantiperiode	28
11.1	Omfang	28
11.2	Ytelsesnivå	28
11.3	Ekstra vederlag	28
12.	Leverandørens vedlikeholdsplikt	29
13.	Opphavsrett og disposisjonsrett	30
13.1	Opphavsrett til programvare	30
13.2	Opphavsrett ved opphør av avtalen	30
14.	Taushetsplikt	31
14.1	Taushetsplikt mv. for Leverandørens personale	31
14.2	Taushetsplikt for Kundens egne ansatte, samt utenforstående	31
14.3	Hvem taushetsplikten gjelder	31
14.4	Programvare	31
14.5	Etter opphør av Avtalen	31
14.6	Sikring av materiale og opplysninger	31
15.	Mislighold og erstatning	32
15.1	Reklamasjon	32
15.2	Forsinkelse	32
15.2.1	<i>Varsel om forsinkelse</i>	32
15.2.2	<i>Forventet levering etter dagbotperioden</i>	32
15.2.3	<i>Krav på dagbot</i>	32
15.2.4	<i>Heving</i>	33
15.2.5	<i>Krav på erstatning</i>	33
15.3	Mangler	33

15.3.1	Hva anses som mangel.....	33
15.3.2	Reklamasjonsperioden	33
15.3.3	Ytelsesnivå.....	34
15.3.4	Vanlig betaling.....	34
15.3.5	Prisavslag.....	34
15.3.6	Heving.....	34
15.3.7	Krav på erstatning	34
15.4	Rettsmangler/vanhjemmel	34
15.4.1	Hva anses som rettsmangel.....	34
15.4.2	Krav fra tredjepart	35
15.4.3	Plikt til å avhjelpe rettslige mangler	35
15.4.4	Heving.....	35
15.4.5	Krav på erstatning	35
15.4.6	Erstatning til tredjepart.....	35
15.5	Erstatning.....	35
15.6	Kundens mislighold.....	36
15.6.1	Hva anses som mislighold.....	36
15.6.2	Betalingsmislighold.....	36
15.6.3	Dekning av merutgifter	36
15.6.4	Heving.....	36
15.6.5	Erstatning.....	37
16.	Diverse.....	38
16.1	Risiko.....	38
16.2	Force majeure	38
16.3	Overdragelse av rettigheter og plikter	38
16.4	Forsikring	38
17.	Rettsvalg og tvisteløsning	40

AVTALE OM IT-ANSKAFFELSER

Avtale om utvikling av programvare mellom:

(heretter kalt Kunden)

(heretter kalt Leverandøren)

For Kunden:

For Leverandøren:

(Dato, underskrift, tittel)

(Dato, underskrift, tittel)

Avtalen er undertegnet i ____ eksemplarer, hvorav partene beholder ____ hver.

Leverings- og installasjonsadresse(r)
(Gateadresse, oppgang, etasje osv.)

Skriftlige henvendelser

Alle skriftlige henvendelser vedrørende avtalen skal adresseres slik:

Til Kunden:

Til Leverandøren:

Kontaktpersoner

For Kunden: (navn, tlf.nr, e-post)

For Leverandøren: (navn, tlf.nr, e-post)

1. ALMINNELIGE BESTEMMELSER

1.1 AVTALENS FORMÅL OG OMFANG

Avtalen har som formål å regulere Leverandørens og Kundens plikter i forbindelse med et utviklingsprosjekt der Leverandøren påtar seg å gjennomføre hele eller vesentlige deler av spesifiseringen og utviklingen av et programvaresystem (programvaren). Avtalen gjelder levering av programvare som er spesielt utviklet/tilpasset for Kunden, samt levering av øvrige tjenester og ytelser som står i forbindelse med dette. Omfanget og gjennomføringen av leveransen er nærmere beskrevet i bilagene til avtalen.

Nedenfor i punkt 1.2 gis det en oversikt over bilagene. Det nærmere innholdet fremgår av det enkelte bilaget.

Gjennomføringen av denne avtalen omfatter tre faser:

1. Utarbeidelse og godkjenning av detaljspesifikasjon (spesifiseringsfasen)
2. Utvikling og installasjon av programvaren (utviklingsfasen)
3. Akseptanse, idriftsettelse og levering (leveringsfasen)

1.2 BILAG TIL AVTALEN

Alle rubrikker skal være krysset av:	JA	NEI
Bilag 1: Kundens kravspesifikasjon		
Bilag 2: Leverandørens løsningsspesifikasjon og forutsetninger		
Bilag 3: Krav til teknisk plattform		
Bilag 4: Spesifikasjon av opplæring, dokumentasjon, datakonvertering og andre ytelser		
Bilag 5: Spesifikasjon av Kundens medvirkning i prosjektet		
Bilag 6: Fremdriftsplan		
Bilag 7: Prosjektorganisering		
Bilag 8: Testing og godkjenning		
Bilag 9: Kvalitetssikringsprosedyrer		
Bilag 10: Samlet pris og prisbestemmelser		
Bilag 11: Endringshåndtering		
Bilag 12: Endringskatalog til den generelle avtaleteksten		
Bilag 13: Endringer etter avtaleinngåelsen		
Andre bilag:		

Tabell 1. Oversikt over bilag

1.3 DEFINISJONER

Med **akseptansedag** menes første virkedag etter at akseptansetesten for programvaren er gjennomført med vellykket resultat i henhold til punkt 7.1.

Med **avtalen** menes dette avtaledokumentet med bilag.

Med **detaljspesifikasjon** menes et dokument som i detalj beskriver programvaren som skal leveres slik det fremgår av kapittel 5.

Med **endring** menes endring av prosjektet ved endring i fremdriftsplan, spesifikasjoner eller Kundens leveranser etter bestemmelsene i kapittel 9.

Med **endringsordre** menes det dokument Kunden utsteder med krav om endring i prosjektet.

Med **endringsoverslag** menes en beskrivelse av en endring og antatte virkninger av en endring etter bestemmelsene i kapittel 9.

Med **installasjonsdag** menes den dag da Leverandøren sender skriftlig melding til Kunden om at installasjonen er gjennomført og programvaren er klar for akseptansetest (jf. punkt 6.5).

Med **leveransen** menes leveranse av programvaren og øvrige ytelser fra Leverandøren slik det er beskrevet i avtalen.

Med **leveringsdag** menes den første virkedagen etter at leveransen er eller anses å være endelig godkjent i henhold til punkt 7.5.3.

Med **prosjektet** menes det utviklingsprosjektet som Leverandøren skal gjennomføre i henhold til denne avtalen for å spesifisere, utvikle og levere programvaren samt øvrige ytelser som er beskrevet i avtalen.

Med **programvaren** menes den spesielt utviklede/tilpassede programvaren som er beskrevet i bilag 2 og som skal tilfredsstillende Kundens formål, krav og spesifikasjoner som beskrevet i bilag 1.

Med **kontraktpris** menes det totale vederlaget som Kunden skal betale for ytelsene i henhold til denne avtalen.

1.4 RANGORDNING

Endringer til den generelle avtaleteksten før avtaleinngåelse skal samles i bilag 12, med mindre den generelle avtaleteksten henviser slik endring til et annet bilag.

Dersom det oppstår motstrid mellom den generelle avtaleteksten og bilagene ved fortolkning av avtalen, går bilagene foran den generelle avtaleteksten.

Hvis løsningsspesifikasjonen (bilag 2) ikke er i overensstemmelse med kravspesifikasjonen (bilag 1), må dette presiseres uttrykkelig i løsningsspesifikasjonen. I tilfelle motstrid som ikke er uttrykkelig spesifisert, går kravspesifikasjonen foran løsningsspesifikasjonen.

Dersom godkjent detaljspesifikasjon (jf. kapittel 5) er i motstrid med bilag 1 eller bilag 2, går detaljspesifikasjonen foran såfremt det fremgår av detaljspesifikasjonen hvilke deler av kravspesifikasjonen og/eller løsningsspesifikasjonen som er erstattet. Ved motstrid som ikke er uttrykkelig spesifisert går kravspesifikasjonen foran detaljspesifikasjonen.

1.5 PARTENES REPRESENTANTER

Hver av partene skal ved inngåelsen av denne avtalen oppnevne en representant som er bemyndiget til å opptre på vegne av partene i alle saker som angår avtalen. Bemyndiget representant for partene skal spesifiseres nærmere i bilag 7.

Hver av partene kan oppnevne en ny bemyndiget representant med 14 dagers skriftlig varsel til den annen part. Se også punkt 3.2.

1.6 KRAV TIL LEVERANDØRENS RESSURSER OG KOMPETANSE

Leverandøren innestår for at han har tilstrekkelige kvalitative og kvantitative ressurser og tilstrekkelig kompetanse til å forestå leveransen i samsvar med Kundens kravspesifikasjon (bilag 1) og egen løsningsspesifikasjon (bilag 2). Leverandørens prosjektleder og øvrig nøkkelpersonell skal angis i bilag 7. Utskifting av prosjektleder eller øvrig nøkkelpersonell skal godkjennes av Kunden. Godkjennelse kan ikke nektes uten saklig grunn.

1.7 BRUK AV UNDERLEVERANDØR

Leverandøren vil benytte de(n) underleverandør(er) i forbindelse med leveransen som fremgår av bilag 2. Eventuelle nye underleverandører skal godkjennes av Kunden. Samtykke til skifte av underleverandør eller ny underleverandør kan ikke nektes uten saklig grunn.

Kunden kan fritt engasjere utenforstående (underleverandører) til å bistå seg i forbindelse med sine oppgaver under avtalen. Leverandøren skal varsles om Kundens valg av underleverandør og kan motsette seg engasjementet dersom Leverandøren kan påvise at dette medfører vesentlig forretningsmessig ulempe for ham.

Dersom en av partene engasjerer underleverandører til å utføre arbeidsoppgaver som følger av denne avtalen, er han også fullt ansvarlig for utførelsen av disse oppgavene på samme måte som om han selv stod for utførelsen. Han må også sørge for at disse er underlagt samme regler for konfidensialitet som gjelder for partene selv, samt undertegner nødvendig taushetserklæring.

2. OMFANGET AV LEVERANSEN

2.1 PROGRAMVAREN

Leverandøren skal gjennomføre et prosjekt for å spesifisere, utvikle og levere programvaren slik som beskrevet i bilag 2. Programvaren skal tilfredsstille Kundens formål, krav og spesifikasjoner, slik dette er beskrevet i bilag 1. Programvaren skal kunne kjøres på den tekniske plattformen som er spesifisert i bilag 3.

2.2 KUNDENS KRAVSPESIFIKASJON

Spesifikasjon av Kundens formål, krav og spesifikasjoner for leveransen fremgår av bilag 1. Kunden påtar seg ansvaret for å ha gitt uttrykk for formålet med anskaffelsen samt sine krav på en klar måte som grunnlag for Leverandørens ytelser.

2.3 LEVERANDØRENS LØSNINGSSPESIFIKASJON

Leverandørens løsningsspesifikasjon og forutsetninger for leveransen fremgår av bilag 2. Leverandøren påtar seg ansvaret for at hans ytelser stemmer med formål, krav og spesifikasjoner som er tatt med i avtalen. Det er Leverandørens ansvar at programvaren er tilpasset den tekniske plattformen som er beskrevet i bilag 3, og at den fungerer sammen med øvrig programvare som er spesifisert i henhold til punkt 2.9 nedenfor.

2.4 DOKUMENTASJON

Sammen med programvaren skal det leveres dokumentasjon som beskrevet i bilag 4. Dokumentasjonen skal være på norsk. Såfremt ikke annet fremgår av bilag 4, leveres dokumentasjonen i ett eksemplar på papir, samt i maskinlesbar form på det medium og i det format som er beskrevet i bilag 4.

2.5 KONVERTERING AV KUNDENS DATA

I den grad konvertering av Kundens data inngår i leveransen, fremgår dette av bilag 4. Se for øvrig punkt 7.2.

2.6 OPPLÆRING

I leveransen inngår opplæring av Kundens ansatte i det omfanget som er beskrevet i bilag 4.

2.7 ANDRE YTELSE

I den utstrekning andre ytelser inngår i avtalen, fremgår dette av bilag 4.

2.8 UTVIKLINGSVERKTØY – UTVIKLINGSMETODE

Utviklingen av programvaren forutsettes gjennomført ved hjelp av de utviklingsmetodene, utviklingsverktøyet og i det utviklingsmiljøet som er beskrevet i bilag 2. Leverandøren har ansvaret for å etablere og vedlikeholde dette utviklingsmiljøet. Dersom Kunden har spesielle krav til utviklingsmiljøet eller metode, fremgår dette av bilag 1.

2.9 INTEGRASJON MED ANNEN PROGRAMVARE

Leverandøren er ansvarlig for integrasjon av programvaren med annen programvare i samsvar med de kravene som fremgår av bilag 1.

3. PROSJEKTGJENNOMFØRING OG SAMARBEID

3.1 FREMDRIFTSPLAN – PROSJEKTPLANER

Leverandøren skal gjennomføre prosjektet i henhold til fremdriftsplanen i bilag 6. For de tre fasene i leveransen skal Leverandøren utarbeide detaljerte prosjektplaner i samsvar med bilag 6.

I tillegg skal Leverandøren utarbeide en detaljert prosjektplan for gjennomføring av konverteringsprosjektet (jf. punkt 7.2) dersom dette inngår som en del av leveransen.

For å gjennomføre leveransen skal Leverandøren arbeide i henhold til detaljerte prosjektplaner som han skal utarbeide i samsvar med bilag 6.

3.2 PROSJEKTORGANISERING

Prosjektorganisasjonen er beskrevet i bilag 7. Det skal etableres en felles styringsgruppe i forbindelse med gjennomføring av avtalen. Styringsgruppens sammensetning og mandat er nærmere beskrevet i bilag 7. Kundens representant, jf. punkt 1.5, fungerer som leder for styringsgruppen dersom ikke annet er avtalt i bilag 7. Det skal føres referat fra møtene i styringsgruppen.

Kunden og Leverandøren skal i tillegg ha en prosjektleder hver. Prosjektlederne er ansvarlige for den daglige oppfølgingen av eget personale og er ansvarlige for å planlegge og følge opp egne forpliktelser.

Prosjektlederen hos Leverandøren skal ved behov sørge for å innkalle til møter i Styringsgruppen.

3.3 AJOURHOLD AV PROSJEKTDOKUMENTASJON

Leverandøren skal utarbeide og løpende ajourholde den prosjektdokumentasjonen som er spesifisert i bilag 7. Prosjektdokumentasjonen skal løpende gi oversikt over fremdriften i prosjektet og i tillegg beskrive eventuelle avvik og endrede forutsetninger i forhold til avtalte fremdriftsplaner, kontraktpris og betingelser for øvrig. Avvik og eventuelle avtalte endringer og tillegg skal løpende registreres og følges opp i samsvar med de rutinene som er beskrevet i bilag 7 (jf. også kapittel 9).

Leverandøren skal oversende til Kunden statusrapporter for prosjektet i samsvar med retningslinjene som fremgår av bilag 7.

3.4 MYNDIGHETSKRAV

Leverandøren skal i forbindelse med gjennomføringen av leveransen holde seg informert om og rette seg etter lover, forskrifter og annet regelverk som gjelder for det virksomhetsområdet leveransen er ment å dekke.

3.5 MØTER

Dersom Kunden eller Leverandøren finner det nødvendig, kan han med minst 3 dagers varsel innkalle til møte med den annen part (eventuelt styringsgruppen) for å drøfte avtaleforholdet og måten avtaleforholdet blir gjennomført på.

3.6 SAMARBEID MED UTENFORSTÅENDE

Leverandøren plikter å samarbeide med tredjepart i den utstrekning Kunden finner dette nødvendig for utførelsen av arbeidsoppgavene angitt i denne avtalen. Omfanget av slik bistand, og eventuelt vederlag, avtales nærmere i bilag 4 og bilag 10. Leverandøren plikter i slike tilfeller å ha en uavhengig stilling og opptre i samråd med Kunden.

Leverandøren er imidlertid fritatt for pliktene som er nevnt i dette punktet, dersom Leverandøren dokumenterer at slikt samarbeid vil virke uheldig inn på hans forretningsvirksomhet generelt eller på forholdet til hans eksisterende underleverandører eller forretningsforbindelser spesielt.

3.7 KVALITETSSIKRING – REVISJON

Leverandøren er forpliktet til å etablere og vedlikeholde en kvalitetsplan basert på et dokumentert kvalitetssikringssystem i overensstemmelse med det som fremgår av bilag 9.

Kunden eller den han bemyndiger skal ha rett til å foreta kvalitetsrevisjoner og gjennomgang av utviklingsarbeidet etter de prosedyrene og varslene som er angitt i bilag 9.

4. KUNDENS PLIKTER

4.1 KUNDENS MEDVIRKNING

Kunden skal medvirke til prosjektets gjennomføring som spesifisert i bilag 5.

4.2 KRAV TIL TEKNISK PLATTFORM

Krav til teknisk plattform fremgår av bilag 3. Kunden skal innen de fristene som er fastsatt i bilag 6 fremlegge en spesifikasjon av Kundens tekniske plattform slik at Leverandøren kan gjennomgå den og godkjenne den. Kunden skal selv sørge for eventuell oppgradering av utstyr og/eller programmer, slik at den tekniske plattformen er i samsvar med de avtalte kravene.

4.3 INSTALLASJONSFORBEREDELSE

Kunden er ansvarlig for at nødvendige installasjonsforberedelser i henhold til Leverandørens installasjonsinstruks er utført (jf. punkt 6.2) og at kravene til teknisk plattform (bilag 3) er oppfylt innen den frist som er avtalt i bilag 6.

Dersom installasjonsforberedelsene forsinkes som følge av feil eller mangler ved Leverandørens installasjonsinstruks eller veiledning, Leverandørens manglende oppfølging av sin opplysningsplikt eller mangel på annen avtalt oppfølging ved utføringen av arbeidet, er dette ikke Kundens ansvar.

Når programvaren er klar for installasjon, skal Leverandøren foreta en avsluttende inspeksjon og godkjenning av Kundens tekniske plattform. Feil og mangler som påvises ved inspeksjonen, skal Kunden rette innen avtalt starttidspunkt for installasjonen, jf. bilag 6.

Etter at Leverandøren har inspisert og skriftlig godkjent plattformen, er Kunden fri for ansvar ved eventuell forsinkelse av installasjon og godkjenning på grunn av feil og mangler ved den teknisk plattformen som Leverandøren burde ha oppdaget ved inspeksjonen.

4.4 KUNDENS ØVRIGE PLIKTER I FORBINDELSE MED GJENNOMFØRINGEN

Kunden skal bidra til å legge forholdene til rette for at Leverandøren skal få utført sine plikter etter denne avtalen. Videre skal Kunden ivareta de oppgavene og det ansvaret som påhviler ham i henhold til avtalen, og i den forbindelse overholde tidsplaner, milepæler og øvrige forpliktelser slik dette er avtalt.

4.5 SIKKERHETSKLARERING

Kunden skal søke om sikkerhetsklarering for Leverandørens personale samt eventuelle underleverandører, dersom dette er nødvendig for ytelser i henhold til denne avtalen.

5. DETALJSPESIFISERING (SPESIFISERINGSFASEN)

5.1 UTARBEIDELSE AV DETALJSPESIFIKASJON

I spesifiseringsfasen skal Leverandøren utarbeide en detaljspesifikasjon for programvaren basert på bilag 2 (jf. bilag 1). Detaljspesifikasjonen skal inneholde en nærmere detaljering og/eller presisering av programvaren innenfor rammene av bilag 1 og bilag 2.

Detaljspesifikasjonen skal danne utgangspunkt for den tilpasningen og utviklingen som skal gjennomføres i utviklingsfasen (jf. kapittel 6). Arbeidet skal gjennomføres i nært samarbeid med Kunden. Hvilke deler av krav- og løsningsspesifikasjonen som erstattes, skal fremgå av detaljspesifikasjonen (jf. også punkt 1.4).

Detaljspesifikasjonen skal minimum inneholde en overordnet beskrivelse av programvaren (overordnet spesifikasjon), en detaljert beskrivelse av funksjonaliteten i programvaren (funksjonell spesifikasjon) og beskrivelse av tekniske løsninger (detaljert teknisk spesifikasjon). Arbeidet gjennomføres i henhold til bilag 6. Kundens oppgaver og ansvar i spesifiseringsfasen er nærmere beskrevet i bilag 5.

Leverandøren skal i forbindelse med utarbeidelse av detaljspesifikasjon i samarbeid med Kunden utarbeide forslag til akseptansetestplan (inkl. akseptanseprosedyrer og detaljerte akseptansekriterier), jf. punkt 7.1.

5.2 LEVERING OG GODKJENNING AV DETALJSPESIFIKASJON

Endelig detaljspesifikasjon og en fullstendig prosjektplan for utviklingsfasen og leveringsfasen skal være overlevert Kunden, og detaljspesifikasjonen skal være godkjent i henhold til andre avsnitt nedenfor innen de fristene som er fastsatt i bilag 6. Ved forsinkelse gjelder punkt 15.2.4 andre avsnitt og punkt 15.2.5.

Leverandøren skal innen den tidsfristen som er angitt i bilag 6, fremlegge for Kundens godkjenning en endelig versjon av Overordnet og Funksjonell spesifikasjon samt de delene av Detaljert teknisk spesifikasjon som gjelder skjermbilde-layout og rapport-layout, og beskrivelse av grensesnitt mot annen programvare (jf. punkt 2.9).

Kunden skal innen 10 virkedager etter overlevering i henhold til forrige setning, vurdere dokumentene og gi Leverandøren skriftlig tilbakemelding på om dokumentene godkjennes. Dersom dokumentene etter Kundens mening ikke er i henhold til det avtalte, skal Kunden skriftlig spesifisere hvilke forhold som kreves endret, og meddele Leverandøren dette skriftlig. Leverandøren skal foreta oppretting i samsvar med avtalen, og på nytt fremlegge dokumentene for Kunden. Kunden skal så ta stilling til dokumentene innen 10 virkedager.

Andre frister kan avtales i bilag 6.

6. UTVIKLING OG INSTALLASJON (UTVIKLINGSFASEN)

6.1 UTVIKLING AV PROGRAMVAREN

Leverandøren skal utvikle den programvaren som er beskrevet i detaljspesifikasjonen (jf. kapittel 5). Leverandøren har i denne forbindelse ansvaret for å utføre design, utvikling og egen testing av programvaren i samsvar med den detaljerte prosjektplanen (jf. bilag 6).

6.2 UTARBEIDELSE AV DOKUMENTASJON

Leverandøren skal parallelt med utviklingen av programvaren, utarbeide den dokumentasjon som er beskrevet i bilag 4. Dokumentasjonen herunder installasjonsinstruksen, skal leveres innen den frist som er angitt i bilag 6 (jf. også punkt 4.3).

6.3 GJENNOMFØRING AV OPPLÆRING

Avtalt opplæring av Kundens ansatte gjennomføres i henhold til den tidsplanen som følger av bilag 6. Dersom ikke annet fremkommer av bilag 4, skal opplæringen gjennomføres i Leverandørens lokaler. Leverandøren skal forut for opplæringen ha utarbeidet nødvendig kursdokumentasjon for de ulike kategoriene av personale (brukere, systempersonell, driftspersonell).

6.4 LEVERING AV ANDRE YTELSE

Levering av andre ytelser skjer slik det er beskrevet i bilag 4. Tidspunkter for gjennomføring fremgår av bilag 6.

6.5 INSTALLASJON

Forut for installasjon skal Leverandøren ha gjennomført de modul-, system- og integrasjonstestene som er nødvendig for å verifisere at programvaren fungerer i henhold til de avtalte kravene. Nærmere spesifikasjon av Leverandørens testing følger av bilag 8.

Installasjonen skal påbegynnes og være avsluttet innen de fristene som er angitt i bilag 6.

I forbindelse med installasjonen skal Leverandøren gjennomføre en installasjonstest i samsvar med bilag 8. Det skal gis skriftlig melding til Kunden om at installasjonen og installasjonstesten er gjennomført og at programvaren er klar for akseptansetest innen den fristen som fremgår av bilag 6 (heretter kalt installasjonsdag). Dersom avtalt installasjonsdag ikke kan overholdes, gjelder punkt 15.2 om forsinkelse, med bl.a. varslingsplikt.

Leverandøren skal installere programvaren på den installasjonsadressen som fremgår av avtalens forside, såfremt ikke noe annet er avtalt i bilagene til avtalen.

7. AKSEPTANSETEST, IDRIFTSETTELSE OG LEVERING (LEVERINGSFASEN)

7.1 AKSEPTANSETEST

Kunden skal etter installasjonsdagen gjennomføre en akseptansetest for programvaren i samarbeid med Leverandøren. Akseptansetesten skal påbegynnes og være avsluttet innen de fristene som fremgår av bilag 6. Akseptansetesten skal gjennomføres slik som beskrevet i bilag 8. Leverandøren skal i forbindelse med utarbeidelse av detaljspesifikasjonen (spesifiseringsfasen) utarbeide forslag til akseptansetestplan (inkl. akseptanseprosedyrer og detaljerte akseptanskriterier) i samarbeid med Kunden. Endelig akseptansetestplan skal være ferdigstilt og godkjent av Kunden innenfor de fristene som er fastsatt i bilag 6.

I forbindelse med akseptansetesten skal det gjennomføres følgende tester dersom ikke annet er avtalt:

- funksjonstest
- integrasjonstest
- volum-, kapasitets- og svartidstest

Dersom Kunden i forbindelse med akseptansetesten vil påberope seg at Leverandørens ytelser ikke er i samsvar med det som er avtalt, må Kunden uten ugrunnet opphold sende Leverandøren en skriftlig melding om dette, samt en skriftlig redegjørelse for hvorfor programvaren foreløpig ikke kan aksepteres. Dersom de påpekte forhold hindrer fullførelse av akseptansetesten, kan Kunden kreve at akseptansetesten startes på nytt etter at utbedringen er foretatt.

Leverandøren må på sin side så raskt som mulig rette de feil og mangler som påpekes.

Kunden skal senest 10 virkedager etter at akseptansetesten faktisk er gjennomført sende Leverandøren en skriftlig melding om at akseptansetesten er godkjent. Hvis dette ikke gjøres innen fristens utløp, skal testen likevel anses godkjent. Kunden kan ikke nekte å akseptere resultatet av akseptansetesten dersom de påpekte forholdene er uvesentlige for Kundens mulighet til å sette programvaren i drift og påbegynne godkjeningsperioden. Leverandøren skal imidlertid uansett utbedre de påpekte forholdene så snart som mulig. Slike forhold skal inntas i en akseptanseprotokoll som undertegnes av begge parter.

Første virkedag etter at akseptansetesten er eller anses godkjent, regnes som akseptansedag.

Dersom avtalt akseptansedag ikke kan overholdes, gjelder punkt 15.2 om forsinkelse, med bl.a. varslingsplikt.

7.2 KONVERTERING

7.2.1 Omfang

Leverandøren skal gjennomføre konvertering av Kundens data slik som beskrevet i bilag 4.

7.2.2 Gjennomføring av konvertering

Konvertering av data fra de systemene som er angitt i bilag 4 til programvaren, skal ivaretas gjennom et eget prosjekt (konverteringsprosjektet). Detaljert plan for dette prosjektet vil bli utarbeidet i samsvar med bilag 6.

Det er en forutsetning at Kunden har foretatt nødvendig avstemming og rydding av egne databaser for å sikre at datakvaliteten i Kundens eksisterende systemer er tilstrekkelig for konvertering til programvaren. Dersom det skal utvikles separate konverteringsprogrammer for uttrekk eller innlesning av data, er dette angitt i bilag 4. Løsningsspesifikasjon for slike konverteringsprogrammer er inkludert i bilag 2.

En detaljspesifikasjon for konverteringsprogrammene skal utarbeides, overleveres og godkjennes i forbindelse med spesifiseringsfasen slik som beskrevet i kapittel 5 ovenfor. En detaljert prosjektplan for konverteringen skal leveres i henhold til de bestemmelsene som er angitt i punkt 5.2 ovenfor.

7.2.3 Godkjenning av konvertering

Godkjenning av konverteringen skal skje i henhold til bestemmelsene i bilag 8, og innen de fristene som er angitt i bilag 6.

7.3 IDRIFTSETTELSE

Programvaren skal settes i drift etter at akseptansetesten og konverteringen er gjennomført og godkjent, og innen den fristen som er angitt i bilag 6.

Leverandørens plikter i forbindelse med idriftsettelse av programvaren er spesifisert i bilag 4.

7.4 KUNDENS MEDVIRKNING

Kundens plikter og ansvar i forbindelse med gjennomføringen av konvertering og idriftsettelse er beskrevet i bilag 4 og bilag 5.

7.5 GODKJENNINGSPERIODE – LEVERINGSDAG

7.5.1 Kundens undersøkelsesplikt

Kunden skal i løpet av en godkjenningsperiode undersøke Leverandørens ytelser (leveransen). Hvis ikke annet er avtalt i bilag 8, skal perioden vare i tre måneder. Perioden begynner på akseptansedagen, jf. punkt 7.1.

Kundens undersøkelse i godkjenningsperioden skal gjennomføres med utgangspunkt i de ordinære, daglige drifts- og arbeidsoppgavene. Kunden skal undersøke teknisk kvalitet og/eller bruksmessig kvalitet etter de metodene Kunden finner hensiktsmessige, ut fra kravene i bilag 1, detaljspesifikasjonen eller andre bilag. En nærmere spesifisering av innholdet i godkjenningsperioden med konkret angivelse av de undersøkelsene som skal gjennomføres, er angitt i bilag 8.

7.5.2 Håndtering av feil og mangler

Dersom Kunden i godkjenningsperioden vil påberope seg at Leverandørens ytelser ikke er i samsvar med det avtalte, må Kunden uten ugrunnet opphold sende Leverandøren en skriftlig melding om dette samt en skriftlig redegjørelse for hvorfor ytelsen ikke kan endelig godkjennes.

Leverandøren må på sin side så raskt som mulig rette de feil og mangler som påpekes.

7.5.3 Endelig godkjennelse – leveringsdag

Kunden skal senest 10 virkedager etter utløpet av godkjenningsperioden sende Leverandøren en skriftlig melding om resultatet av undersøkelsen, og om leveransen anses ferdig levert eller gjennomført i henhold til avtalen. Hvis dette ikke gjøres innen fristens utløp, skal leveransen likevel anses som godkjent og levert som avtalt. Kunden kan ikke nekte å endelig godkjenne leveransen dersom de påpekte forholdene er uvesentlige for Kundens bruk av leveransen. Leverandøren skal imidlertid uansett så snart som mulig utbedre de påpekte forholdene.

Dersom Kunden har sendt en skriftlig melding om at Leverandørens ytelse ikke er i samsvar med det avtalte, og avtalt godkjenningsperiode utløper før Leverandøren er ferdig med å rette eventuelle feil og mangler, skal utbedringsarbeidet fortsette. Når utbedringen er fullført, skal Leverandøren sende Kunden en skriftlig melding om dette.

Hvis ikke annet er avtalt i bilag 8, skal Kunden i en ny periode på 15 virkedager undersøke utbedringen. Perioden begynner når Kunden mottar Leverandørens skriftlige melding om at utbedringen er foretatt. Bestemmelsene i punkt 7.5.1 andre avsnitt, punkt 7.5.2 og punkt 7.5.3 første og andre avsnitt gjelder tilsvarende for den nye godkjenningsperioden.

Den første virkedagen etter at ytelsen er eller anses å være endelig godkjent, regnes som leveringsdagen.

Dersom avtalt leveringsdag ikke kan overholdes, gjelder punkt 15.2 om forsinkelse, med bl.a. varslingsplikt.

Fra leveringsdagen har Kunden garanti som bestemt i kapittel 11, og reklamasjonsrett som bestemt i punkt 15.3.2.

Hvis mangler som burde ha vært oppdaget under godkjeningsperioden, først påberopes på et senere tidspunkt, kan Leverandøren imidlertid kreve vederlag for de ekstra utgiftene han eventuelt påføres som følge av sen reklamasjon.

8. PRIS OG BETALING

8.1 ENKELTPRISER OG SAMLET BETALING

Vederlag for programvaren og vederlag for øvrige ytelser er spesifisert i bilag 10 til denne avtalen. Alle priser er oppgitt inkl. merverdiavgift og andre avgifter som den norske stat eller kommuner måtte kreve av leveransen. Dersom det etter avtaleinngåelse blir vedtatt endringer i offentlige skatter eller avgifter, skal avtalt vederlag justeres i samsvar med dette. Vederlaget inkluderer også utgifter til forsikring frem til risikoen for hendelige uhell går over på Kunden, jf. punkt 16.4.

8.2 BETALINGSMÅTEN

Betaling skjer i henhold til faktura pr. 30 dager. Øvrige pris- og betalingsbetingelser er inntatt i bilag 10.

8.3 PRISENDRINGER

Leverandøren kan kreve tillegg for økninger i norske toll- og avgiftssatser som eventuelt blir gjort gjeldende etter at avtalen er inngått og før leveringsdag, dersom de påfører Leverandøren økte kostnader.

Eventuelle andre bestemmelser om prisendringer er tatt inn i bilag 10.

8.4 SIKKERHET/BANKGARANTI

8.4.1 Forskuddsbetaling

Ved eventuell forskuddsbetaling (delbetaling før leveringsdag) skal Leverandøren stille en selvskyldnergaranti utstedt av en norsk bank eller en annen godkjent kredittinstitusjon. Garantien skal til enhver tid tilsvare størrelsen på forskuddet. Selvskyldnergarantien gjelder inntil leveringsdag.

8.4.2 Garanti for oppfyllelse av forpliktelser

Dersom Kunden forut for avtaleinngåelsen krever det, skal Leverandøren stille en garanti som angitt i bilag 10 for oppfyllelse av sine forpliktelser i henhold til denne avtalen, begrenset oppad til ti prosent av det totale vederlaget. Garantien bortfaller på leveringsdagen.

8.4.3 Omkostninger

Omkostninger i forbindelse med opprettelsen av slike garantier betales av Leverandøren.

9. ENDRINGSHÅNDTERING

9.1 RETT TIL ENDRINGER

Kunden har rett til å gi pålegg om endring med hensyn til økning eller reduksjon i omfang, karakter, art, kvalitet eller utførelse av leveransen, samt endring i fremdriftsplanen for prosjektet forutsatt at endringen ligger innenfor hva partene med rimelig grunn kan ha forventet da avtalen ble inngått. Leverandøren er dog ikke forpliktet til å utføre endringsarbeider som samlet utgjør mer enn 15 prosent netto tillegg til den opprinnelige kontraktsprisen.

Dersom Leverandørens samlede vederlag etter fradrag og tillegg reduseres med mer enn 15 prosent av den opprinnelige kontraktsprisen, skal reduksjonen behandles som delvis avbestilling (jf. punkt 10.2).

Endringer og tillegg til avtalen skal skje skriftlig, og må være undertegnet av en bemyndiget representant. Det skal føres en fortløpende katalog over endringer og tillegg til avtalen. Denne katalogen utgjør bilag 13.

Det er partenes intensjon at antallet endringer og tillegg i størst mulig grad skal begrenses slik at avtalt fremdriftsplan kan overholdes.

9.2 ENDRINGSOVERSLAG

Dersom Kunden fremsetter et ønske om endring, skal Leverandøren uten ugrunnet opphold og senest innen 10 virkedager etter mottatt forespørsel, sende Kunden et endringsoverslag som inneholder:

- 1 beskrivelse av endringen
- 2 beskrivelse av arbeid som må utføres som en følge av endringen
- 3 virkningen på løsningsspesifikasjon/detaljspesifikasjon
- 4 virkningen på krav til teknisk plattform
- 5 virkning på kontraktsprisen med detaljert angivelse av beregningsgrunnlag
- 6 virkning på fremdriftsplan
- 7 endrede krav til Kundens medvirkning/ytelser og leveranser fra Kunden
- 8 endringer i testplaner eller testkriterier

Kostnader i forbindelse med utarbeidelse av endringsoverslag dekkes i sin helhet av Kunden i henhold til gjeldende priser og betingelser for tilleggsarbeider, jf. bilag 10. Dersom utarbeidelsen av endringsoverslag i seg selv krever endringer i fremdriftsplanen, kan Leverandøren kreve justering av planen.

9.3 ENDRINGSORDRE

Dersom Kunden etter å ha mottatt endringsoverslaget fortsatt ønsker endringen gjennomført, skal han meddele Leverandøren dette skriftlig i form av en endringsordre som beskrevet i bilag 11.

Leverandøren skal deretter innen den fristen som er angitt i bilag 11, sørge for at endringsordren blir innarbeidet i avtalen, slik at endringer i spesifikasjoner, fremdriftsplan, teknisk plattform, tester, krav til Kundens medvirkning samt endring av kontraktpris, fremkommer i avtalen. Endringene skal fremlegges Kunden for godkjenning. Kunden skal innen den fristen som er angitt i bilag 11, ta stilling til endringene i avtalen.

Betingelsene i avtalen gjelder også for endringsordrer hvis det ikke uttrykkelig er sagt noe annet i endringsordren.

9.4 KONSEKVENSER AV ENDRINGSORDRE

Dersom Kunden krever en endring har Leverandøren rett til å kreve slike endringer i kontraktpris og fremdriftsplan eller øvrige forhold (jf. punkt 9.2) som er forårsaket av Kundens endringskrav.

Endringer i kontraktsprisen skal beregnes med utgangspunkt i de timeprisene eller andre enhetspriser som fremgår av bilag 10, såfremt endringsarbeidet i det vesentlige er likeartet med arbeidet det er fastsatt timepris eller enhetspris for.

I andre tilfeller enn de nevnt i forrige ledd, skal Leverandøren fremsette et tilbud på tillegg eller fradrag for endringene. Tilbudet skal reflektere det generelle prisnivået i denne avtalen.

Når Leverandøren mottar endringsordren skal den iverksettes uten ugrunnet opphold. Dette gjelder selv om endringsordrens virkning på kontraktsprisen, fremdriftsplanen eller andre betingelser i avtalen ennå ikke er endelig fastsatt, jf. punkt 9.5.

Dersom det kreves endringer og/eller tillegg som i utgangspunktet ville medført endring i avtalt installasjonsdag, akseptansedag eller leveringsdag, skal Leverandøren så langt det er praktisk mulig forsøke å forsere gjennomføringen slik at avtalt installasjonsdag/akseptansedag/leveringsdag likevel kan overholdes. Forsering skal i så fall anses som en endring som skal behandles i henhold til reglene i kapittel 9.

9.5 TVIST OM KONSEKVENSENE AV EN ENDRING

Dersom partene er enige om at det foreligger en endring, men er uenige om endringens virkning på kontraktsprisen, skal Kunden betale et foreløpig vederlag beregnet etter reglene i punkt 9.4. Dersom det ikke er reist søksmål for endringsarbeidet innen 6 mnd. etter leveringsdagen eller den dagen varsel om heving eller avbestilling ble mottatt av Leverandøren, skal det utbetalte vederlaget anses som endelig. Leverandøren skal stille sikkerhet for vederlaget frem til det tidspunktet da vederlaget anses endelig fastsatt.

9.6 UENIGHET OM DET FORELIGGER EN ENDRING

Krever Kunden i form av pålegg, spesifikasjoner, eller på annen måte utført et nærmere bestemt arbeid som Leverandøren mener ikke inngår som en del av hans forpliktelser i henhold til avtalen, skal Leverandøren skriftlig kreve at Kunden utferdiger en endringsordre.

Leverandøren skal sammen med krav om endringsordre sende Kunden et endringsoverslag i henhold til punkt 9.2. Kostnader i forbindelse med utarbeidelse av endringsoverslag dekkes ikke av Kunden dersom det ikke utstedes en endringsordre i henhold til punkt 9.3.

Unnlater Leverandøren å fremsette slikt krav uten ugrunnet opphold, skal arbeidet anses å være en del av Leverandørens forpliktelse i henhold til avtalen, og Leverandøren taper sin rett til å påberope seg arbeidet som grunnlag for fristforlengelse, ekstra vederlag eller erstatning.

9.7 OMTVISTET ENDRINGSORDRE

Dersom Leverandøren har krevd at Kunden utferdiger endringsordre i henhold til punkt 9.6, skal Kunden innen rimelig tid utstede endringsordre i henhold til punkt 9.3. Dersom Kunden anser at arbeidet er en del av leveransen, skal det uttrykkelig angis at endringsordren er omtvistet (omtvistet endringsordre). Endringsordren skal inneholde en begrunnelse for hvorfor Kunden anser at endringsordren er omtvistet. Selv om endringsordren er omtvistet, har Leverandøren plikt til å utføre det som er pålagt mot sikkerhetsstillelse fra Kunden. Krav om sikkerhetsstillelse gjelder ikke dersom Kunden er en norsk statsinstitusjon.

9.8 TVISTELØSNING – OMTVISTET ENDRINGSORDRE

Dersom Leverandøren har mottatt en omtvistet endringsordre må han enten ha krevd oppmannsavgjørelse etter dette punktet eller innen 6 måneder etter utstedelsen av endringsordren reist søksmål for å få sitt krav endelig avgjort. Gjør han ikke det, anses arbeidet for å være en del av hans plikter etter avtalen.

Leverandøren kan kreve at spørsmålet om hvorvidt arbeid under en omtvistet endringsordre er en del av leveransen, skal avgjøres foreløpig av en oppmann. Oppmannen skal dessuten, dersom Kunden ber om dette, ta stilling til hvorvidt et krav om utstedelse av endringsordre i henhold til punkt 9.6 er fremsatt innen den fristen som gjelder i henhold til punkt 9.6. Leverandørens krav må fremsettes innen 20 virkedager etter utstedelse av den omtvistede endringsordren. Kundens eventuelle krav må fremsettes innen 10 virkedager etter mottagelsen av Leverandørens krav. Med mindre partene innen 10 virkedager etter et slikt krav er blitt enige om en oppmann, skal oppmannen oppnevnes i henhold til bestemmelsene i bilag 11.

Dersom tvisten bringes inn for oppmannsavgjørelse, skal Leverandøren fremlegge for oppmannen en skriftlig presentasjon av tvisten samt de bevisene og den dokumentasjonen som begrunner hans standpunkt og påstand. En slik presentasjon må være sendt oppmannen innen 10 virkedager fra tidspunktet for oppnevningen av oppmannen. Kopi av presentasjonen sendes Kunden med frist på 10 virkedager fra mottagelsen for kommentarer. Partene har deretter rett til ytterligere ett innlegg hver med kommentarer, innen en frist av 10 virkedager fra mottagelsen av den annen parts seneste innlegg.

Dersom oppmannen finner det påkrevd, kan han innkalle partene og deres eventuelle rådgivere til et møte for å gi dem mulighet til muntlig å redegjøre for sine krav i hverandres påhør. Muntlig forhandling skal i så fall finne sted i den kommune der Kunden har sitt hovedkontor.

Dersom oppmannen ikke innkaller til muntlig forhandling, skal hans grunngitte beslutning foreligge innen 15 virkedager etter mottagelsen av siste skriftlige innlegg. Dersom muntlig forhandling avholdes, skal beslutningen foreligge innen 15 virkedager etter avslutningen av møtet.

Hver av partene bærer sine omkostninger ved den foreløpige avgjørelsen. Omkostningene til oppmannen dekkes av den parten som fullt ut eller i det vesentlige ikke har fått medhold i den foreløpige avgjørelsen.

Har Kunden fått medhold i den foreløpige avgjørelsen, skal arbeidet etter den omtvistede endringsordre behandles som en del av leveransen inntil tvisten eventuelt er endelig løst ved avtale eller søksmål. Det samme gjelder dersom avgjørelsen er blitt endelig i henhold til bestemmelsene i dette punkts siste ledd.

Har Leverandøren fått medhold i den foreløpige avgjørelsen, skal den omtvistede endringsordre behandles som en vanlig endringsordre inntil tvisten er endelig løst ved avtale eller søksmål. Det samme gjelder dersom avgjørelsen er blitt endelig i henhold til bestemmelsene i dette punkts siste ledd.

Den foreløpige avgjørelsen i henhold til dette punkt blir endelig dersom ikke søksmål er reist eller voldgift er krevd innen 6 måneder etter datoen for den foreløpige avgjørelsen.

10. AVBESTILLING – MIDLERTIDIG STANSING

10.1 AVBESTILLING I FORBINDELSE MED SPESIFISERINGSFASEN

Kunden har før utløpet av spesifiseringsfasen som angitt i kapittel 5, rett til å si opp avtalen og stanse gjennomføringen av prosjektet (avbestilling). Slik avbestilling skal skje skriftlig og må være mottatt av Leverandøren senest innen 10 virkedager etter utløpet av spesifiseringsfasen.

Dersom Kunden velger å stanse gjennomføringen av prosjektet og avbestille leveransen i henhold til forrige avsnitt skal Kunden betale et avbestillingsvederlag som fastsatt i henhold til bilag 10.

10.2 AVBESTILLING ETTER SPESIFISERINGSFASEN

Etter at endelig detaljspesifikasjon er levert og godkjent har Kunden rett til å si opp avtalen og stanse gjennomføringen av prosjektet.

Ved slik avbestilling skal Kunden betale:

- a) det beløp som Leverandøren har til gode for den del av prosjektet som allerede er gjennomført
- b) dokumenterte direkte utlegg og direkte kostnader i forbindelse med prosjektet som leverandøren har pådratt seg før avbestillingen ble mottatt, og som Leverandøren ikke kan nyttiggjøre seg i andre sammenhenger, forutsatt at disse utleggene ikke er dekket av det beløp som skal betales i henhold til punkt a) ovenfor
- c) administrasjonskostnader som Leverandøren blir påført som følge av avbestillingen
- d) Leverandørens kostnader i forbindelse med omdisponering av personell og ordnet avslutning av underleverandøravtaler.

I tillegg skal Kunden betale et avbestillingsgebyr som er lik det minste av:

- 4 prosent av kontraktsprisen eller
- 6 prosent av den del av kontraktsprisen som ikke er betalt på avbestillingstidspunktet og heller ikke er betalt i henhold til punkt a) ovenfor.

Ved delvis avbestilling, se punkt 9.1, skal avbestillingsgebyret beregnes på grunnlag av det avbestiltes andel av kontraktsprisen.

Betaling skal skje i henhold til betalingsbestemmelsene i kapittel 8 ovenfor.

10.3 STANSING AV PROSJEKTET

Kunden har med skriftlig varsel til Leverandøren rett til å kreve at gjennomføringen av prosjektet stanses midlertidig.

Kunden skal i varslet angi fra hvilket tidspunkt (milepæl) prosjektet skal stanses og fra hvilken dato prosjektet er planlagt gjenopptatt.

Leverandøren skal umiddelbart og senest innen 5 virkedager etter at varsel er mottatt oversende til Kunden en oversikt over hvilke funksjoner og aktiviteter som må opprettholdes i stansperioden.

Prosjektet skal gjenopptas etter skriftlig varsel fra Kunden.

Kunden skal erstatte Leverandørens dokumenterte kostnader knyttet til:

- 1 Omdisponering av personell hos Leverandøren og hans underleverandører
- 2 Andre direkte kostnader som Leverandøren påføres som en følge av stansingen.

Dersom stansingen har konsekvenser for prosjektets fremdrift eller kontraktpris (jf. bilag 6 og bilag 10) eller Leverandøren hevder dette, skal dette behandles i henhold til bestemmelsene om endringshåndtering i kapittel 9 ovenfor.

Dersom prosjektet har vært stanset sammenhengende i mer enn 120 dager, kan Leverandøren med skriftlig varsel til Kunden si opp avtalen. Dersom Kunden ikke innen 14 dager etter at varslet er mottatt, gir skriftlig melding om at prosjektet skal gjenopptas, gjelder bestemmelsene om Avbestilling i punkt 10.2 tilsvarende.

10.4 UTLEVERING AV SPESIFIKASJONER MV

Ved avbestilling i henhold til punkt 10.1 og 10.2 ovenfor skal Leverandøren overlevere til Kunden alle spesifikasjoner og annet materiale som er utarbeidet frem til avbestillingstidspunktet. Dette gjelder både skriftlig og elektronisk materiale.

11. GARANTIPERIODE

11.1 OMFANG

Forutsatt normal, aktsom bruk fra Kundens side, skal Leverandøren i garantiperioden foreta feilretting i programvaren som omfattes av denne avtalen, uten ekstra kostnad for Kunden. Garantiperioden er 1 – ett – år regnet fra leveringsdagen.

11.2 YTELSESNIVÅ

Dersom ikke annet er avtalt, skal ytelsesnivået i vedlikeholdsavtalen (jf. kapittel 12) også legges til grunn i garantiperioden. Vedlikeholdstjenester utover garantiytelsene skal spesifiseres og prises separat.

For øvrig skal arbeidet med å avhjelpe feil og mangler påbegynnes og gjennomføres uten ugrunnet opphold etter at Leverandøren har fått melding om feilen eller mangelen.

Dersom vedlikeholdsavtale ikke er inngått, skal ytelsesnivået i garantiperioden spesifiseres i bilag 4.

11.3 EKSTRA VEDERLAG

Ved feil og mangler som ikke dekkes av garantien, vil Leverandøren yte samme tjeneste som avtalt ovenfor, men da som en fakturerbar tjeneste. Hvis ikke annet er avtalt i bilag 10, legges Leverandørens listepriis for slike tjenester til grunn.

12. LEVERANDØRENS VEDLIKEHOLDSPLIKT

Kunden har rett til å inngå avtale om vedlikehold av programvaren med Leverandøren.

Kunden har rett til å kreve fornyelse av eventuell inngått avtale om vedlikehold, slik at den løper i alt fem år fra utløpet av godkjenningsperioden.

I denne perioden er Leverandøren forpliktet til å opprettholde tilgang på nødvendig kompetanse m.v. levert etter denne avtalen.

13. OPPHAVSRETT OG DISPOSISJONSRETT

13.1 OPPHAVSRETT TIL PROGRAMVARE

Kunden får opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til programvaren med tilhørende kildekode, dokumentasjon, spesifikasjoner og annet materiale som utarbeides og leveres i henhold til denne avtalen, med mindre annet er avtalt i bilag 12.

Rettighetene omfatter også rett til endring og videreoverdragelse (jf. åndsverkloven § 39 b).

13.2 OPPHAVSRETT VED OPPHØR AV AVTALEN

Ved opphør av avtalen, uansett grunn, overføres opphavsrett og andre immaterielle rettigheter til alt materiale slik det foreligger ved opphørstidspunktet til Kunden.

14. TAUSHETSPLIKT

14.1 TAUSHETSPLIKT MV. FOR LEVERANDØRENS PERSONALE

Forvaltningslovens (10. februar 1967) taushetspliktbestemmelser kommer til anvendelse for Leverandørens personale, som dessuten er forpliktet til å rette seg etter de sikkerhetsreglene som til enhver tid gjelder for Kundens personale. Kunden kan forlange at Leverandøren bare benytter slikt personell som Kunden eller de kompetente norske myndigheter ut fra sikkerhetsgrunner har godkjent.

14.2 TAUSHETSPLIKT FOR KUNDENS EGNE ANSATTE, SAMT UTENFORSTÅENDE

Kunden skal, på anmodning fra Leverandøren, pålegge egne ansatte taushetsplikt om konstruksjonsprinsipper og utformingsdetaljer i programvaren. Andre som får tilgang til programvaren, kan gis adgang til opplysninger som er nødvendige for korrekt og effektiv bruk av programvaren. Dette omfatter ikke slike opplysninger som er underlagt taushetsplikt etter denne avtalen.

Hvis det imidlertid er nødvendig at vedkommende får tilgang til slike opplysninger for korrekt og effektiv bruk av programmene, skal Kunden pålegge vedkommende samme taushetsplikt som gjelder for Kundens egne ansatte.

14.3 HVEM TAUSHETSPLIKTEN GJELDER

Taushetsplikten skal pålegges å gjelde partenes ansatte og andre som måtte handle på partenes vegne i forbindelse med gjennomføringen av avtalen.

14.4 PROGRAMVARE

Programvaren med tilhørende dokumentasjon skal for øvrig beskyttes av partene mot ulovlig og/eller utilsiktet spredning og bruk.

14.5 ETTER OPPHØR AV AVTALEN

Punkt 14 gjelder også etter at avtalen er opphørt. Ansatte eller andre som fratrer sin tjeneste hos en av partene, skal pålegges å bevare taushet om forhold som er nevnt ovenfor også etter fratredelsen.

14.6 SIKRING AV MATERIALE OG OPPLYSNINGER

Partene plikter å ta de forholdsreglene som er nødvendige for å sikre at materiale og opplysninger ikke blir gjort kjent for andre i strid med dette kapitlet.

15. MISLIGHOLD OG ERSTATNING

15.1 REKLAMASJON

Den parten som vil påberope seg at den annen part har misligholdt sine forpliktelser i henhold til avtalen, må reklamere skriftlig uten ugrunnet opphold etter at vedkommende fikk kjennskap til misligholdet. Se også punkt 15.3.2 nedenfor.

15.2 FORSINKELSE

15.2.1 Varsel om forsinkelse

Dersom installasjon, akseptanse, levering og/eller annen ytelse ikke kan skje i henhold til avtalt fremdriftsplan, se bilag 6, skal Leverandøren gi Kunden skriftlig varsel om dette uten ugrunnet opphold etter at han ble kjent med forholdet. Varslet skal angi årsaken til forsinkelsen og så vidt mulig angi når ytelsen kan gjennomføres. Varslingsplikten gjelder uavhengig av hva som er årsaken til forsinkelsen og hvem som har ansvaret for den.

15.2.2 Forventet levering etter dagbotperioden

Dersom forsinkelsen er slik at forventet leveringsdag vil være etter utløpet av dagbotperioden (se punkt 15.2.3), kan Leverandøren skriftlig spørre om Kunden fastholder avtalen eller kravet om levering, til tross for den alvorlige forsinkelsen som etter punkt 15.2.4 ellers kan resultere i heving. Leverandøren skal i så fall opplyse når levering forventes å kunne skje.

Velger Kunden å fastholde sitt krav på levering (la være å heve), har Leverandøren frist frem til det tidspunktet han har opplyst at levering vil kunne skje (tilleggsfrist), med mindre annet er avtalt. Kunden må gi sitt svar skriftlig. Dersom Kunden ikke gir svar innen ti virkedager fra mottak av varsel om forsinkelsen, anses tilleggsfristen for akseptert.

Kunden vil likevel kunne kreve erstatning etter punkt 15.5, med mindre forsinkelsen skyldes forhold som nevnt i punkt 16.2.

15.2.3 Krav på dagbot

Dersom installasjonsdag, akseptansedag eller leveringsdag ikke inntreer i henhold til avtalt fremdriftsplan jf. bilag 6, og dette ikke skyldes Kundens forhold eller forhold som nevnt i punkt 16.2, eller følger av bestemmelsen i punkt 15.2.2, begynner en dagbot å løpe automatisk. Dagboten utgjør 0,15 prosent av kontraktsprisen, regnet pr. kalenderdag forsinkelsen varer og løper til sammen maksimalt i 100 dager, dersom ikke annet er avtalt i bilag 10.

Så lenge dagboten løper, kan Kunden ikke heve avtalen. Denne begrensningen gjelder imidlertid ikke dersom forsinkelsen skyldes forsett eller grov uaktsomhet av Leverandøren eller noen han hefter for.

15.2.4 Heving

Dersom korrekt ytelse ikke foreligger ved utløpet av dagbotperioden, kan Kunden heve hele eller deler av avtalen med øyeblikkelig virkning. Er det avtalt tilleggsfrist i henhold til punkt 15.2.2, kan Kunden ikke heve avtalen før denne fristen er utløpt.

Likeledes har Kunden rett til å heve avtalen dersom ferdigstilling av detaljspesifikasjon mv. (jf. kapittel 5) forsinkes med mer enn 60 dager i forhold til avtalt dato for godkjenning og levering av detaljspesifikasjon, og forsinkelsen skyldes Leverandøren.

15.2.5 Krav på erstatning

Kunden kan kreve erstattet ethvert dokumentert tap som med rimelighet kan tilbakeføres til forsinkelsen. Dette inkluderer blant annet tap forårsaket av merarbeid som følge av forsinkelsen. Leverandøren er ikke erstatningsansvarlig dersom han kan godtgjøre at forsinkelsen eller årsaken til forsinkelsen ikke kan tilskrives ham.

Kunden kan kreve erstatning for indirekte tap som følge av forsinket driftsstart.

Ansvarsbegrensningen i punkt 15.5 kommer til anvendelse ved krav om erstatning ved forsinkelse i henhold til dette punktet.

15.3 MANGLER

15.3.1 Hva anses som mangel

Det foreligger en mangel fra Leverandørens side dersom leveransen ikke dekker de formål, krav og spesifikasjoner som følger av avtalen.

15.3.2 Reklamasjonsperioden

Leverandøren har i en reklamasjonsperiode på ett år fra leveringsdagen plikt til uten ekstra kostnad for Kunden å avhjelpe alle feil og mangler som viser seg. En tilsvarende periode gjelder ved eventuell tilleggslevering, og for den del eller de deler av ytelsen som er erstattet/utskiftet. Kunden må reklamere skriftlig uten ugrunnet opphold etter at feilen eller mangelen er oppdaget eller burde ha vært oppdaget. Det er et krav at feilen eller mangelen eller årsaken til denne må antas å ha foreligget allerede ved leveringsdagen. Dette gjelder ikke dersom Leverandøren ved garanti eller annen avtale har påtatt seg et utvidet ansvar for feil og mangler.

Det er et mål for avhjelpen at ytelsen skal få den spesifiserte kvaliteten og at leveransen samlet skal fungere som forutsatt. Avhjelp kan skje ved utbedring, omlevering eller tilleggslevering.

Arbeidet med å avhjelpe mangler skal påbegynnes og gjennomføres uten ugrunnet opphold etter at Leverandøren har fått melding om mangelen.

15.3.3 Ytelsesnivå

Dersom avtale om vedlikehold er inngått, legges ytelsesnivået som er avtalt der, til grunn.

Dersom avtale om vedlikehold ikke er inngått, eller partene ønsker det av andre grunner, kan det avtales i bilag 4 hvilket ytelsesnivå som konkret skal gjelde for Leverandøren ved avhjelp av mangler.

15.3.4 Vanlig betaling

Ved feil som skyldes uaktsomhet hos Kunden, hans ansatte eller andre som må likestilles med Kunden, vil Leverandøren foreta en tilsvarende utbedring, men da mot vanlig betaling.

15.3.5 Prisavslag

Dersom det tross gjentatte forsøk ikke har lyktes Leverandøren å avhjelpe en mangel, har Kunden krav på et forholdsmessig prisavslag.

15.3.6 Heving

Er mangelen av en slik art at den har vesentlig betydning for Kundens bruk av programvaren, og avhjelpen ikke kan skje uten at Kunden påføres vesentlig kostnad eller ulempe, kan Kunden heve avtalen.

15.3.7 Krav på erstatning

Kunden kan kreve erstattet ethvert dokumentert tap som med rimelighet kan tilbakeføres til mangelen, med mindre Leverandøren kan godtgjøre at mangelen eller årsaken til mangelen ikke kan tilskrives ham. Dette inkluderer blant annet tap ved merarbeid forårsaket av mangelen.

Kunden kan kreve erstatning for indirekte tap som følge av driftsavbrudd.

Ansvarsbegrensningen i punkt 15.5 kommer til anvendelse ved krav om erstatning for mangler i henhold til dette punktet.

15.4 RETTSMANGLER/VANHJEMMEL

15.4.1 Hva anses som rettsmangel

Dersom leveransen eller arbeid under denne avtalen krenker andres opphavsrett eller andre immaterielle rettigheter, anses dette som en rettslig mangel.

15.4.2 Krav fra tredjepart

Dersom det reises krav mot Kunden fra tredjeparts side for krenkelse av rettigheter, har Kunden plikt til uten ugrunnet opphold å gi Leverandøren skriftlig underretning om kravet.

Slike krav håndteres av Leverandøren for Leverandørens egen regning, også for Kunden. Fra det tidspunktet Leverandøren overtar saken, plikter Kunden mot særskilt godtgjørelse å bistå Leverandøren, men skal ikke opptre på egen hånd under en eventuell rettssak.

15.4.3 Plikt til å avhjelpe rettslige mangler

Dersom det foreligger en rettslig mangel, har Leverandøren følgende valg for å avhjelpe denne:

- a) å skaffe seg og Kunden retten til å anvende det krenkede objektet
- b) innen rimelig tid å levere Kunden annen tilsvarende ytelse som ikke krenker andres rettigheter, forutsatt at dette ikke på noen vesentlig måte hindrer Kunden i å utføre sine arbeidsoppgaver
- c) å sikre eller garantere Kunden mot eventuelle tap

15.4.4 Heving

Dersom Leverandøren ikke kan avhjelpe den rettslige mangelen i henhold til punkt 15.4.3, og dette har vesentlig betydning for Kunden, kan Kunden heve avtalen.

15.4.5 Krav på erstatning

Kunden kan kreve erstatning for ethvert dokumentert tap han lider som følge av rettslig mangel ved Leverandørens ytelse. Ansvarsbegrensningen i punkt 15.5 kommer ikke til anvendelse ved krav om erstatning for rettslige mangler i henhold til dette punktet.

15.4.6 Erstatning til tredjepart

Dersom Kunden som følge av en rettslig mangel blir ilagt erstatningsansvar overfor tredjepart, er Leverandøren ansvarlig for å dekke dette ansvaret.

15.5 ERSTATNING

Kunden har krav på erstatning i henhold til bestemmelsene i punkt 15.2.5, punkt 15.3.7 og punkt 15.4.5 ovenfor. For erstatning i henhold til punkt 15.2.5 og 15.3.7 gjelder følgende begrensninger i erstatningsansvaret:

Erstatning for andre indirekte tap enn tap som følge av forsinket driftsstart eller driftsavbrudd kan bare kreves hvis Leverandøren, eller noen denne er ansvarlig for, har utvist grov uaktsomhet eller forsett.

Såfremt ikke annet fremgår av bilag 12, er maksimal erstatning begrenset til et beløp som tilsvarer 100 prosent av kontraktsprisen uten merverdiavgift. Denne begrensningen gjelder imidlertid ikke hvis Leverandøren, eller noen denne er ansvarlig for, har utvist forsett eller grov uaktsomhet.

Eventuell påløpt dagbot kommer til fradrag i erstatningssummen.

15.6 KUNDENS MISLIGHOLD

15.6.1 Hva anses som mislighold

Det foreligger mislighold fra Kundens side dersom:

- a) installasjonsstedet ikke er klargjort i henhold til Leverandørens spesifikasjoner innen den fristen som er angitt i bilag 6
- b) betaling i henhold til kapittel 8 og bilag 10 ikke skjer til avtalt tid
- c) taushetsplikten etter kapittel 14 ikke overholdes
- d) Kunden på annen måte ikke oppfyller sine forpliktelser etter avtalen

15.6.2 Betalingsmislighold

Hvis Kunden ikke betaler til avtalt tid, har Leverandøren krav på rente i henhold til lov om renter ved forsinket betaling av 19. des. 1976 nr. 100 § 3 første ledd, av det beløpet som er forfalt til betaling.

15.6.3 Dekning av merutgifter

Leverandøren kan kreve vederlag for dokumenterte merutgifter han blir påført som følge av mislighold fra Kundens side.

15.6.4 Heving

I de tilfellene der forfalt vederlag med tillegg av renter ikke er betalt innen 30 dager fra forfall, kan Leverandøren sende Kunden et skriftlig varsel om at avtalen vil bli hevet dersom oppgjør ikke er skjedd innen 30 dager etter at Kunden mottok varselet. Heving kan ikke skje dersom Kunden gjør opp forfalt vederlag med tillegg av renter før fristens utløp.

Er annet mislighold av en slik art at det har vesentlig betydning for Leverandøren, kan han sende Kunden et skriftlig varsel om at avtalen vil bli hevet dersom Kunden ikke innen 30 dager etter at han mottok varselet har avsluttet eller bedret misligholdet. Heving kan ikke skje dersom Kunden kommer ut av misligholdssituasjonen før fristens utløp.

15.6.5 Erstatning

Leverandøren kan kreve erstattet ethvert dokumentert tap som med rimelighet kan tilbakeføres til misligholdet, med mindre Kunden kan godtgjøre at misligholdet ikke kan tilskrives ham.

Begrensningene i punkt 15.5 gjelder tilsvarende.

16. DIVERSE

16.1 RISIKO

Risikoen for skade som skjer på leverte programeksemplarer m.v. på grunn av en tilfeldig begivenhet, går over fra Leverandøren til Kunden på installasjonsdagen. Det er Leverandørens ansvar å ha forsikring som dekker perioden frem til denne dagen, jf. punkt 16.4.

Dersom leverte programeksemplarer går til grunne etter at risikoen er gått over på Kunden, har denne likevel rett til nye programeksemplarer mot å betale Leverandørens kostnader i forbindelse med å skaffe slike.

16.2 FORCE MAJEURE

Skulle det inntreffe en ekstraordinær situasjon som ligger utenfor partenes kontroll, og som umuliggjør oppfyllelse av plikter etter denne avtalen, og som etter vanlige kjøpsrettslige regler må regnes som force majeure, skal motparten varsles om dette uten ugrunnet opphold. Den rammede parts forpliktelser suspenderes så lenge den ekstraordinære situasjonen varer. Den annen parts motytelse suspenderes i samme tidsrom.

Motparten kan i force majeure-situasjoner bare gå fra avtalen med den rammede parts samtykke eller dersom situasjonen varer eller antas å ville vare lenger enn 90 dager, regnet fra det tidspunktet situasjonen inntreffer, og da bare med 15 dagers skriftlig varsel. Annen varighet kan avtales i bilag 6.

16.3 OVERDRAGELSE AV RETTIGHETER OG PLIKTER

Kunden kan overdra sine rettigheter og plikter etter denne avtalen til en annen norsk statsinstitusjon, som da er berettiget til tilsvarende vilkår, såfremt avtalens rettigheter og plikter overdras samlet.

Leverandøren kan bare overdra sine rettigheter og plikter etter avtalen med skriftlig samtykke fra Kunden. Slikt samtykke er ikke nødvendig ved overdragelse til et selskap innen samme konsern, ved fusjon eller ved fisjon der Leverandøren beholder dominerende innflytelse over selskapet. For øvrig kan samtykke ikke nektes uten saklig grunn.

Rett til vederlag etter denne avtalen kan fritt overdras. Slik overdragelse fritar ikke vedkommende part fra hans forpliktelser og ansvar.

16.4 FORSIKRING

Kunden, som er en norsk statsinstitusjon, står som selvassurandør. Dersom dette ikke er tilfelle, plikter Kunden å ha forsikringer som er tilstrekkelig til å dekke de kravene fra Leverandøren som følger av Kundens risiko eller ansvar etter denne avtalen.

Leverandøren plikter å tegne forsikringer som er tilstrekkelige til å dekke ethvert krav fra Kunden som følger av Leverandørens risiko eller ansvar etter denne avtalen innenfor rammen av alminnelige forsikringsvilkår. Denne forpliktelsen anses oppfylt dersom Leverandøren tegner ansvars- og risikoforsikring på vilkår som anses som ordinære innenfor norsk forsikringsvirksomhet.

17. RETTSVALG OG TVISTELØSNING

Partenes rettigheter og plikter etter denne avtalen bestemmes i sin helhet av norsk rett.

Dersom det oppstår tvist mellom partene om tolkningen eller rettsvirkningene av avtalen, skal tvisten først søkes løst ved forhandlinger. Fører slike forhandlinger ikke frem innen to måneder, kan hver av partene forlange tvisten avgjort med endelig virkning ved norske domstoler.

Partene kan alternativt avtale at tvisten blir avgjort med endelig virkning ved voldgift i Norge. Hver av partene skal innen 15 virkedager etter at tvisten oppstod, oppnevne en voldgiftsmann, og de partsoppnevnte voldgiftsmenn skal innen 10 virkedager deretter oppnevne voldgiftsrettens tredje medlem, som er voldgiftsrettens formann. For øvrig gjelder bestemmelsene i lov om rettergangsmåten i tvistemål av 13. august 1915 nr. 6 kapittel 32 for voldgiftsrettens oppnevning og saksbehandling.